

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	10So/48/2014
Identifikačné číslo spisu:	5013201043
Dátum vydania rozhodnutia:	22.06.2016
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5013201043.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Ing. Miroslava Gavalca PhD. v právnej veci navrhovateľa: RSDr. Z. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom W., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8, 813 63 Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sd/320/2013-20 z 20.02.2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 25Sd/320/2013-20 zo dňa 20. februára 2014 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11.11.2013 z r u š u j e a vec vracia odporkyni na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 11.11.2013, ktorým táto podľa ust. § 142 ods. 4 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení (ďalej len „zákon o sociálnom zabezpečení“) v spojení s ust. § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zamietla žiadosť navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku k 01.08.1998 a v rozhodnutí, s poukazom na § 142 ods. 4 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení uviedla, že o dávke dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania rozhoduje Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia.

Krajský súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že opravný prostriedok navrhovateľa nebol dôvodný, pričom poukázal na to, že rozhodnutím Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65304006443205/2-VÚSZ/DO 2 zo dňa 19. augusta 1998 bol navrhovateľovi priznaný výsluhový dôchodok od 1. augusta 1998 podľa § 26 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov.

Z jeho rozhodnutia vyplýva, že pre nárok na výsluhový dôchodok a jeho výšku bola zhodnotená základná služba vo vojenskej škole od 1. novembra 1958 do 31. októbra 1960 (I. kategória funkcií),

ďalšia služba od 1. novembra 1960 do 31. júla 1961 (I. kategória funkcií), doba služobného pomeru vojaka z povolania od 1. augusta 1961 do 14. augusta 1984 (I. kategória funkcií), doba služobného pomeru vojaka z povolania od 15. augusta 1984 do 31. augusta 1991 (II. kategória funkcií) a doba služobného pomeru vojaka z povolania od 1. septembra 1991 do 31. júla 1998 (I. kategória funkcií).

Súd ďalej poukázal na ust. § 132 ods. 1 písm. a) Zákona o sociálnom zabezpečení, podľa ktorého vojak z povolania má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií.

Nakoľko navrhovateľ získal najmenej 25 rokov zamestnania a v službe získal najmenej 20 rokov v I. kategórii funkcií, vznikol mu nárok na starobný dôchodok podľa § 132 ods. 1 písm. a) Zákona o sociálnom zabezpečení dňa XX. N. XXXX, t. j. pred dňom nadobudnutia účinnosti zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení neskorších predpisov.

Podľa § 259 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 721/2004 Z. z. v konaniach o nárokoch na dávky a ich výplatu z dôchodkového zabezpečenia, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004 a o ktorých nebolo do tohto dňa rozhodnuté, sa rozhoduje podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.

Vzhľadom na výkon zamestnania v služobnom pomere zaradenom do I. kategórii funkcií v rozsahu najmenej 20 rokov, nárok na starobný dôchodok vznikol navrhovateľovi XX. N. XXXX, čo je podľa § 94 ods. 1 Zákona o sociálnom zabezpečení v čase, kedy sa na vzniknuté nároky vzťahovala piata časť zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov. Zákon č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov v znení neskorších predpisov a ani žiaden iný právny predpis nestanovil zánik nároku na dávky dôchodkového zabezpečenia podľa piatej časti Zákona o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, ktoré neboli doteraz uplatnené. Právo na dávky dôchodkového zabezpečenia, na ktoré už raz vznikol nárok podľa Zákona o sociálnom zabezpečení, podľa § 1 ods. 2 Zákona o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov nezaniká uplynutím času.

Podľa § 142 ods. 4 písm. a) Zákona o sociálnom zabezpečení o dávke dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania rozhoduje Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia.

Nárok na starobný dôchodok vznikol navrhovateľovi podľa § 132 ods. 1 písm. a) Zákona o sociálnom zabezpečení a zostal zachovaný podľa § 175 Zákona o sociálnom zabezpečení v znení zákona č. 235/1992 Zb. a § 259 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 721/2004 Z. z.. Vzhľadom na ust. § 142 ods. 4 písm. a) Zákona o sociálnom zabezpečení odporkyňa nie je príslušná rozhodnúť o nároku navrhovateľa na starobný dôchodok.

Nárok na starobný dôchodok nevznikol podľa Zákona o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, a to ani s prihliadnutím na ust. § 261 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení, pretože navrhovateľ nespĺnil podmienku nepretržitého trvania zamestnania od vzniku nároku na starobný dôchodok do 31. decembra 2003.

Proti predmetnému rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie, ktorým namietal, že krajský súd ako aj odporkyňa vec nesprávne právne posúdili.

Poukázal na právny názor krajského súdu ako aj odporkyne, podľa ktorého v zmysle ust. § 259 ods. 1 zákona sociálnom poistení v konaniach o nárokoch na dávky a ich výplatu z dôchodkového zabezpečenia, ktoré vznikli pred 01.01.2004, o ktorých nebolo do tohto dňa rozhodnuté, sa rozhodne podľa predpisov účinných pred 01.01.2004. Právnym predpisom účinným pred týmto dňom je zákon o sociálnom zabezpečení, v zmysle ktorého o dávke dôchodkového zabezpečenia vojakov z povolania rozhoduje Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia.

Podľa názoru navrhovateľa uvedené ustanovenie je potrebné vykladať tak, že sa týka konaní o nárokoch,

ktoré vznikli pred 01.01.2004, ale ktoré tiež začali pred týmto dátumom. Teda zákonné ustanovenie viaže použitie predpisov účinných pred 01.01.2004 na dve podmienky. Prvou je, aby nárok na dávku vznikol pred 01.01.2004. Táto je splnená. Druhou podmienkou je, aby osoba oprávnená na dávku požiadala o jej priznanie pred 01.01.2004 avšak nebolo o nej do uvedeného dňa rozhodnuté. Okrem toho príkaz na použitie právnych predpisov účinných pred 01.01.2004 sa týka iba hmotnoprávnych a nie procesnoprávnych noriem.

Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne zruší a vec jej vráti na ďalšie konanie, nakoľko vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odporkyňa vo svojom vyjadrení zo dňa 04.04.2014 označila navrhovateľove námietky za nedôvodné. Konštatovala, že navrhovateľ v podanom odvolaní neuviedol žiadne nové skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť preskúmaného rozhodnutia. Uvedenými námietkami sa už zaoberal krajský súd, ktorý zároveň poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky týkajúcu sa obdobných prípadov. Napadnutý rozsudok krajského súdu navrhla ako vecne správny potvrdiť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 250s O.s.p. v spojení s § 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, odvolanie prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť a rozhodnutie odporkyne zrušiť. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 22. júna 2016 po tom, čo deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk najmenej päť dní vopred (§ 156 ods. 1 a 3 O.s.p.).

Podľa ust. §259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení „v konaniach o nárokoch na dávky a ich výplatu z nemocenského poistenia, dôchodkového zabezpečenia, o nároku na úpravu dôchodku z dôvodu jediného zdroja príjmu, o nárokoch na náhradu škody spôsobenú pracovným úrazom alebo chorobou z povolania, o nároku zamestnanca z pracovného pomeru, ktoré sa uspokojovali z garančného fondu (ďalej len "peňažná náhrada") a o nároku na podporu v nezamestnanosti, ktoré vznikli pred 1. januárom 2004, o ktorých nebolo do tohto dňa právoplatne rozhodnuté, a o priznaní, odňatí alebo zmene sumy dávky, náhrady škody spôsobenej pracovným úrazom alebo chorobou z povolania alebo podpory v nezamestnanosti za obdobie pred 1. januárom 2004, aj keď o uvedenej dávke, náhrade škody, peňažnej náhrade alebo podpore v nezamestnanosti už bolo právoplatne rozhodnuté, sa rozhodne podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 s odchýlkami ďalej ustanovenými.“

Podľa ust. 142 ods. 4 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení „o dávkach dôchodkového zabezpečenia rozhoduje, pokiaľ ide o vojakov z povolania Česko-slovenskej armády, Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia.“

Predmetom odvolacieho konania bolo preskúmanie rozsudku krajského súdu, preto primárne, v medziach odvolania, preskúmal odvolací súd rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporkyne o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o priznanie starobného dôchodku od 01.08.1998, a to najmä z toho pohľadu, ako sa krajský súd vysporiadal s námietkami navrhovateľa a z takto vymedzeného rozsahu či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporkyne.

Odvolací súd sa takmer v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu a konštatuje správnosť podstatných dôvodov, na základe ktorých krajský súd zdôvodnil svoj záver o nedostatku kompetencie odporkyne rozhodnúť o žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok a pre zdôraznenie správnosti rozsudku dopĺňa v nadväznosti na navrhovateľove námietky ďalšie dôvody.

Predovšetkým odvolací súd nepovažoval odvolacie námietky navrhovateľa založené na tvrdení nesprávnej interpretácii ust. § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, za spôsobilé spochybníť vecnú

argumentáciu napadnutého rozsudku krajského súdu.

V konaní nebolo sporné, že rozhodnutím Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia č. 65304006443205/2-VÚSZ/DO 2 zo dňa 19.08.1998 bol navrhovateľovi priznaný výsluhový dôchodok od 01.08.1998 podľa § 26 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov.

Odporkyňa ako aj súd prvého stupňa preto dôvodne považovali za právne významnú skutočnosť pri posudzovaní nároku navrhovateľa na starobný dôchodok, že navrhovateľovi bol priznaný výsluhový dôchodok podľa § 26 zákona č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov a že nárok na starobný dôchodok mu vznikol už XX.XX.XXXX podľa § 132 ods. 1 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení, teda podľa právnych predpisov účinných pred 1. januárom 2003 a preto v zmysle § 259 ods. 1 < zákona č. 461/2003 Z. z. <. nie je daná príslušnosť Sociálnej poisťovne rozhodnúť o jeho žiadosti z 20. septembra 2013 o priznanie starobného dôchodku od 01.08.1998.

Rovnako právne relevantnou skutočnosťou, ktorá bola správne odporkyňou ako aj krajským súdom zohľadnená je nesplnenie podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa zákona o sociálnom poistení z dôvodu, že u navrhovateľa netrvalo nepretržite zamestnanie odo dňa vzniku nároku na starobný dôchodok do 31.12.2003.

Z uvedeného je zrejmé, že nárok navrhovateľa na starobný dôchodok vznikol v čase, kedy sa na vzniknuté nároky vzťahovala V. časť zákona sociálnom zabezpečení.

Žiadny právny predpis nestanovil zánik nároku na dávky dôchodkového zabezpečenia podľa V. časti zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov, ktoré neboli doteraz uplatnené. Právo na dávky dôchodkového zabezpečenia, na ktoré už raz vznikol nárok podľa zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov sa podľa § 1 a § 2 zákona č. 100/1988 Zb. v znení neskorších predpisov nezaniká uplynutím času.

Podľa § 142 ods. 4 písm. a) zákona o sociálnom zabezpečení o dávke sociálneho zabezpečenia rozhoduje pokiaľ ide o vojakov z povolania Československej armády, Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia.

V skutkovo obdobnej veci najvyšší súd už rozhodoval, napr. rozsudkom sp. zn. 9So/103/2011 a 10So/95/2014.

Z uvedených dôvodov sa odvolací súd stotožnil so záverom krajského súdu, že odporkyňa nemá kompetenciu rozhodnúť o žiadosti navrhovateľa o starobný dôchodok a že správne táto kompetencia na rozhodnutie patrí príslušnému orgánu v súlade s § 142 ods. 4 písm. a/ zákona o sociálnom zabezpečení, t. j. v danom prípade Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia.

Vzhľadom na to, že zákon č. 461/2003 Z.z. neupravuje postup odporkyne v situácii, ak nedisponuje právomocou na rozhodnutie, v takom prípade sa použijú všeobecné predpisy o správnom konaní (§ 20 zákona č. 71/1967 Zb. Správny poriadok) a pretože v predmetnej veci odporkyňa takto nepostupovala, z tohto dôvodu odvolací súd považoval jej rozhodnutie za nesúladné so zákonom a podľa § 250ja ods. 3 veta prvá v spojení s § 250l ods. 2 a § 250j ods. 2 písm. e/ O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní je odporkyňa viazaná právnym názorom odvolacieho súdu (§ 250ja ods. 5 O.s.p.). Z dôvodu nedostatku právomoci o žiadosti rozhodnúť postúpi žiadosť navrhovateľa v súlade s § 20 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní na rozhodnutie príslušnému orgánu, t. j. Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia (§ 142 ods. 4 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb.).

Odvolací súd neprihliadol na námietku navrhovateľa, že v jeho prípade, aplikácia ust. § 259 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vyžaduje splnenie dvoch podmienok, a to vznik nároku na starobný

dôchodok a uplatnenie tohto nároku, keďže z dikcie uvedeného ustanovenia potreba splnenia navrhovateľom namietanej druhej podmienky nevyplyva. Naopak, uvedená právna norma vyžaduje vznik nároku na starobný dôchodok pred 01.01.2004 a skutočnosť, že o tomto nároku nebolo do uvedeného dňa rozhodnuté bez ohľadu na to, či už navrhovateľ o priznanie nároku požiadal alebo nie. Ide o ustanovenie prechodného charakteru, ktorým sa v zásade upravuje použitie právnych predpisov účinných do 31.12.2003 na nároky na dávky vzniknuté pred 01.01.2004.

Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku navrhovateľa odkazujúcu na postup v zmysle právneho názoru vysloveného v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 15. augusta 2012, sp. zn. 7So/138/2011, keďže uvedené rozhodnutie sa týkalo žiadateľa o starobný dôchodok, ktorý splnil podmienky nároku na starobný dôchodok (dovršil vek 55. rokov) po 1. januári 2004, t. j. za účinnosti zákona č. 461/2003 Z. z. a nie je možné ho aplikovať v prípade navrhovateľa, ktorý splnil podmienky nároku na starobný dôchodok za účinnosti zákona č. 100/1988 Zb. a po priznaní výsluhového príspevku nebol nepretržite zamestnaný (dôchodkovo poistený).

O trovách odvolacieho konania rozhodol súd podľa § 224 ods.1 v spojení s § 250k ods. 1 a § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že navrhovateľovi náhradu trov konania nepriznal, keďže si žiadne neuplatnil a rozhodnutie bolo zrušené z iných ako navrhovaných dôvodov.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.